

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta ta' l-14 ta' Dicembru, 2006

Citazzjoni Numru. 978/2004

**Avukat Dottor Richard GALEA DEBONO (karta tal-
identita' numru 233355M) bħala mandatarju tas-
soċjeta' estera Haworth S.p.A. ta' Ozzano, dell'Emilia,
Italja**

vs

ARCIDIACONO LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Citazzjoni mressaq bil-proċedura sommarja speċjali fis-16 ta' Dicembru, 2004, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-attur *nomine* talab lill-Qorti li, prevja li tgħaddi għas-sentenza bid-dispensa tas-smiġħ tal-kawża, tiddikjara li l-kumpannija mħarrka għandha tagħti lill-kumpannija attriċi barranija s-somma ta' sebgħa u tletin elf sitt mija u disgħa u ħamsin ewro u sitta u għoxrin ewro-ċentezmi (€ 37,659.26), ekwivalenti għal sittax-il elf tliet mija u żewġ liri Maltin (Lm 16,302), flimkien mal-imgħax

Kopja Informali ta' Sentenza

legali mill-iskadenza tad-diversi fatturi rappreżentanti konsenji ta' merkanzija mibjugħa u konsenjata lill-istess kumpannija mħarrka; talab ukoll il-kundanna tal-imsemmija kumpannija mħarrka għall-ħlas tal-imsemmija somma;

Rat id-degriet tagħha tal-15 ta' Frar, 2005, li bih ħalliet lill-kumpannija mħarrka tikkontesta l-kawża u tressaq l-eċċezzjonijiet tagħha;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa fis-7 ta' Marzu, 2005, li biha l-kumpannija mħarrka laqgħet għall-azzjoni attriċi billi qalet li m'għandha tħallas xejn lill-attriċi billi din naqset li tibgħat il-materjal ordnat kif kien miftiehem, u, minbarra dan, billi l-istess kumpannija mħarrka investiet somom kbar ta' flus biex ikun jista' jiġi proċessat dak il-materjal;

Rat il-Kontro-talba mressqa mill-kumpannija mħarrka fis-7 ta' Marzu, 2005, li biha, u għar-raġunijiet hemm imfissra, talbet li l-kumpannija barranija attriċi titqies responsabbli għad-danni li ġarrbet il-kumpannija mħarrka minħabba konsenji ta' materjal li ma kienx dak miftiehem; talbet li l-Qorti tillikwida l-imsemmija danni u li tikkundanna lill-kumpannija attriċi biex tħallasha d-danni hekk likwidati;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa fit-18 ta' April, 2005, li biha l-kumpannija attriċi rikonvenzjonata warrbet il-pretensjonijiet rikonvenzjonali tal-kumpannija mħarrka billi ċaħdet li bagħtilha xi materjal li ma kienx tal-kwalita' miftehma, u kif ukoll għaliex ladarba l-kumpannija rikonvenzjonanti qatt ma irrifjutat il-materjal li ntbagħtilha u żammitu għandha, ma tistax aktar titlob il-likwidazzjoni tad-danni;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet bil-meżż tal-affidavit u kif ukoll il-provi dokumentali in sostenn tal-pożizzjonijiet rispettivi tagħhom;

Semgħet lill-partijiet jixhdu quddiemha fil-kontro-eżami;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-degriet tagħha tal-31 ta' Mejju, 2006¹, li bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi flief li kellha titressaq kopja tal-kontijiet (*accounts*) relattivi tal-kumpannija mħarrka dwar l-għamara li ntremiet;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-kumpannija attriċi fis-6 ta' Settembru, 2006²;

Rat li l-kumpannija mħarrka naqset li tressaq Nota ta' Sottomissjonijiet bi twegiba fiż-żmien mogħti lilha;

Rat id-degriet tagħha tal-5 ta' Ottubru, 2006, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Rat ir-rikors imressaq mill-kumpannija mħarrka fis-16 ta' Ottubru, 2006³, li bih talbet lill-Qorti biex tieqaf milli tagħti s-sentenza u biex tordna li jsir aċċess fl-istabiliment tal-kumpannija mħarrka, għal liema talba l-kumpannija attriċi opponiet bi Twegiba tat-23 ta' Ottubru, 2006, u li l-Qorti ċaħdet bid-degriet tagħha tad-9 ta' Novembru, 2006;

Semgħet it-trattazzjoni tal-għeluq bil-fomm tal-avukat tal-kumpannija mħarrka waqt is-smiġħ tat-22 ta' Novembru, 2006;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tat-22 ta' Novembru, 2006, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għall-ħlas ta' kreditu dovut dwar merkanzija mibjugħa u konsenjata. Il-kumpannija attriċi barranija bagħtet lill-kumpannija mħarrka partiti ta' materjal (partijiet minn għamara għall-uffiċċji) li l-kumpannija mħarrka ma ħallsithiex tagħhom. Qegħda

---

¹ Paġ. 146 tal-proċess

² Paġġ. 159 sa 161 tal-proċess

³ Paġ. 163 tal-proċess

titlob il-ħlas għaliex għadda żmien biżżejjed u dak il-ħlas baqa' ma sarx;

Illi għal din l-azzjoni, il-kumpannija mħarrka laqgħet billi qalet li l-ebda ħlas m'huwa dovut minnha, għaliex ma ngħatatx dak li kienet ordnat. Laqgħet ukoll billi rressqet kontro-talba minħabba li tgħid li garrbet danni għaliex kienet investiet flus biex tfejji għal-linja ta' produzzjoni tal-materjal li kienet ordnat mingħand l-attriċi, imma kellha tieqaf minn tali produzzjoni ladarba ma ntbagħtilhiex il-materjal li kienet talbet;

Illi, għal din l-azzjoni rikonvenzjonali, il-kumpannija attriċi barranija ċaħdet li tassew kienet bagħtet materjal li ma kienx tal-kwalita' miftehma. Fuq kollox, qalet li ladarba l-kumpannija mħarrka żammet għandha kulma ntbagħtilha, ma tistax issa titlob id-danni;

Illi l-fatti materjali li joħorġu mill-atti tal-kawża juru li l-kumpannija COM S.p.A. tikkummerċja fil-qasam tal-għamara għal użu f'uffiċċji bil-marka "Freeline" u kif ukoll bil-marka "Twinsystem". Għal xi żmien kienet tibgħat lejn Malta lill-kumpannija mħarrka (jew oħra li tagħmel magħha⁴) komponenti ta' għamara bħal din li mbagħad il-kumpannija mħarrka kienet timmuntahom u tbiegħhom bħala għamara lesta fis-suq Malti. F'Novembru tal-2002, l-imsemmija kumpannija amalgamat (*merged*) fil-kumpannija attriċi b'seħħ mill-1 ta' Jannar, 2003⁵. L-azzjoni attriċi tirreferi għal tliet ordnijiet magħmulin mill-kumpannija mħarrka f'Lulju tal-2002⁶, f'Marzu tal-2003⁷ u f'April tal-2003⁸;

Illi l-kumpannija mħarrka lmentat⁹ minn kunsinna ta' tlitt elef u disa' mitt metru (3,900m) ta' xfar (borduri) li ntbagħtulha f'ordni oħra qabel l-imsemmija dati, jiġifieri f'April tal-2002¹⁰, minħabba li dawn ma kinux jaqblu fil-lewn mal-ixfar li kienu jintbagħtu qabel. Jirriżulta li dawn l-

⁴ Bl-isem ta' It-Torri Interiors Ltd.

⁵ Dok "TR", f'paġ. 82 tal-proċess

⁶ Dok "A", f'paġġ. 5 sa 15 tal-proċess

⁷ Dok "B", f'paġġ. 16 sa 21 tal-proċess

⁸ Dok "C", f'paġ. 22 tal-proċess

⁹ F'ittra datata 29.4.2002, f'paġ. 62 tal-proċess

¹⁰ Dok f'paġ. 66 tal-proċess

ixfar kienu qabel isiru minn ditta Portugiża li, mbagħad, il-kumpannija attriċi ma baqgħetx tordna mingħandha aktar u bdiet tissupplixxihom mingħand haddieħor. Il-kumpannija COM S.p.A. kienet baqgħtet tgħarraf lill-kumpannija mħarrka b'dan il-bdil u bidliet oħrajn fil-linji ta' produzzjoni b'seħħ minn dati preċiżi matul dik is-sena stess¹¹. Il-kumpannija COM S.p.A., wara l-ilment tal-kumpannija mħarrka, għall-ewwel¹² kienet qablet li tibgħat il-prodott it-tajjeb lill-kumpannija mħarrka. Imma aktar 'il quddiem offritilha li tieġu lura l-ixfar li ma kinux aċċettabbli u tikkreditaha l-prezz tagħhom ladarba tibgħathomilha lura¹³. Il-kumpannija mħarrka baqgħet ma baqgħithomx lura għaliex dehrilha li ma kellhiex tbatu l-ispejjeż tal-ġarr tagħhom lura lill-kumpannija attriċi, li kienu jitilgħu għal madwar ħames mitt ewro (€ 500)¹⁴. Matul l-2003, il-kumpannija attriċi waqqfet in-negozju tagħha mal-kumpannija mħarrka¹⁵. Il-kawża nfetħet f'Diċembru tal-2004;

Illi l-Qorti jidhrilha li, ewlenija fost il-konsiderazzjonijiet ta' natura legali marbutin mal-kawża preżenti, hija dik li wieħed jidentifika sewwa l-pożizzjoni tal-kumpannija mħarrka. Dan jingħad għaliex hija qegħda tibni l-każ tagħha kollu fuq ix-xilja li l-kumpannija attriċi barranija naqset li twettaq dak li kienet wegħditha skond il-kuntratt u, minħabba dan l-inadempiment, ikkawżatilha danni. Skond il-kumpannija mħarrka, tali nuqqas min-naħa tal-kumpannija attriċi jikkonsisti fil-fatt li din baqgħtitilha kwantita' ta' xfar li jitwaħħlu mal-ġnub tal-uċuħ ta' mwejjed u skrivaniji li ma kinux jaqblu mal-ilwien ta' kunsinni preċedenti tal-istess xfar;

Illi, min-naħa l-oħra, l-azzjoni attriċi hija waħda ta' indoli sempliċi u ma tippreżenta l-ebda kumplikazzjoni ta' xejra legali, u dan ukoll billi ma jidhirx li l-kumpannija mħarrka qanqlet xi kwestjoni dwar jekk huwiex minnu jew le li l-kunsinni li dwarhom il-kumpannija attriċi barranija qegħda titlob il-ħlas fil-fatt irċeviethom. Lanqas ma jidher

¹¹ F'ittra datata 15.2.2002, f'paġ. 60 tal-proċess

¹² Dok "TT", f'paġ. 84 tal-proċess

¹³ Komunikazzjoni datata 4.2.2003, f'paġ. 71 tal-proċess

¹⁴ Fax datat 11.3.2003, f'paġ. 73 tal-proċess

¹⁵ Xhieda ta' Michele Serafini 16.2.2003, f'paġ. 126 tal-proċess

kontestat li l-ebda waħda mit-tliet kunsinni li tagħhom il-kumpannija attriċi qegħda titlob il-ħlas ma kienet tinkludi x-xfar li minnhom tilminta l-kumpannija mħarrka;

Illi m'għandux ikun hemm l-ebda dubju li l-kuntratt li kien jifforma l-baži tan-negozju bejn iż-żewġ kumpanniji kien dak tax-xiri u bejgħ. Filwaqt li l-kumpannija attriċi tippretendi l-ħlas fuq il-baži tal-ordni u tal-kunsinna, il-kumpannija mħarrka tiddefendi ruħha fuq il-baži li x-xfar ma kinux tal-kwalita' miftehma. Dawn huma żewġ pożizzjonijiet li jikkonfermaw il-qafas tan-negozju ta' bejn il-partijiet fi ħdan l-imsemmi kuntratt;

Illi huwa ċar ukoll li l-kumpannija mħarrka sserraħ il-każ tagħha fuq ir-rimedju mogħti mill-artikolu 1390 tal-Kodiċi Ċivili. M'hijiex qegħda tallega li x-xfar lilha mibjugħa u kunsinnati kienu milquta minn xi difett mistur, lanqas ma qegħda tgħid li l-ħaġa mibjugħa kienet ta' ħaddieħor li jippretendi li għadu sidha jew li għandu xi jedd fuqha. Id-difiża hija waħda ta' inadempiment kuntrattwali min-naħa tal-kumpannija attriċi, li tagħti dritt lix-xerrej li jitlob it-tħassir tal-kuntratt ta' xiri u bejgħ, avolja jkun laqa' għandu l-ħaġa mibjugħa, sakemm ma jkunx tilef dak id-dritt bil-fatt tiegħu nnifsu¹⁶;

Illi huwa aċċettat li fil-każ fejn xerrej jiġi mfittex mill-bejjiegħ għall-ħlas tal-prezz jew tal-bilanċ, jista' jilqa' b'eċċezzjoni li l-ħaġa mibjugħa ma kinitx tal-kwalita' miftehma (minbarra li kellu l-jedd ukoll li jattakka dak il-bejgħ b'azzjoni mibdija minnu kontra l-bejjiegħ)¹⁷. Fil-każ li l-Qorti għandha quddiemha, dan huwa dak li għamlet il-kumpannija mħarrka, iżda ma' din id-difiża, żiedet il-“kontro-attakk” tal-azzjoni rikonvenzjonali għad-danni, kif, wara kollox, jipprevedi l-artikolu 1390 tal-Kodiċi Ċivili nnifsu;

Illi, madankollu, hemm fehma wkoll li biex tista' titressaq sewwa l-eċċezzjoni li l-ħaġa mibjugħa ma kinitx taqbel ma' dak miftiehem bejn il-partijiet, din l-eċċezzjoni trid titressaq ukoll fi żmien xieraq. Kemm hu hekk, minħabba li l-

¹⁶ App. Ċiv. 16.2.1945 fil-kawża fl-ismijiet *Buttigieg vs Hirst noe* (Kollez. Vol: XXXII.i.163)

¹⁷ App. Inf. 20.10.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Apex Interiors Ltd. vs Martin Camilleri*

azzjoni mogħtija lix-xerrej taħt l-artikolu 1390 taqa' b'għeluq is-sentejn minn dak inhar tal-kuntratt¹⁸, l-istess xerrej m'huwiex mogħti aktar żmien minn hekk biex jiddefendi ruħu b'**eċċezzjoni** f'dan is-sens minn talba għall-ħlas magħmula mill-bejjiegħ¹⁹. Iż-żmien biex issir l-azzjoni huwa meqjus b'ħala wieħed perentorju: hekk ukoll huwa maħsub li huwa ż-żmien biex matulu tista' titressaq eċċezzjoni f'dak is-sens. Jekk ma jkunx hekk, ifisser li xerrej ikun jaqbillu ma jiftaħx il-kawża kontra l-bejjiegħ li jkun għablu ħaġa b'oħra jew li ma tkunx tal-kwalita' miftehma milli li jiftaħ kawża b'hal dik minn rajh. Il-bejgħ tax-xfar li l-kumpannija m'harrka lmentat minnhom sar qabel April tal-2002²⁰. L-eċċezzjoni tressqet f'Marzu tal-2005, u għalhekk jidher li saret wara li kien għalaq iż-żmien li fih setgħet validament titressaq;

Illi minn kif joħorġu l-fatti f'din il-kawża, jidher li l-imġiba tal-kumpannija m'harrka ma taqbilx ma' dak li l-liġi tgħid li jmissu jagħmel xerrej li jkun ingħata ħaġa li mhix dik miftehma. Il-fatt li hija baqgħet iżżomm għandha l-għaxar rombli ta' xfar (stivat f'xi maħżen tagħha fil-qasam industrijali tal-Imrieħel²¹) bla ma qatt raddithom lura, jixhed li l-kumpannija m'harrka naqset għal kollox milli timxi ma' dak li l-liġi tgħid li messha għamlet biex ikun jistħoqqilha l-ħarsien tagħha. Ladarba għar-raġunijiet tagħha hija għażlet li timxi b'dak il-mod, ma kienx sewwa li tibqa' tgħid li l-bejgħ ma kienx jiswa;

Illi mbagħad hemm il-fatt tal-użu dikjarat ta' biċċa mill-istess kunsinna ta' xfar biex saru s-settijiet kampjuni tal-għamara. Hemm ukoll il-ħlas tal-kunsinna flimkien mal-merkanzija kollha l-oħra li kienet tagħmel parti minn dik l-ordni. U, fit-tielet lok, hemm ukoll iċ-ċirkostanza diġa' msemmija li l-kumpannija m'harrka żammet għandha x-xfar li ma wżatx;

Illi r-radd lura lill-bejjiegħ tal-ħaġa mixtrija misjuba mhix tal-kwalita' miftehma huwa rekwizit kruċjali għas-suċċess

---

¹⁸ Art. 1407(1) tal-Kap 16

¹⁹ P.A. GV 30.6.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Żammit Automobiles Ltd. vs Charles Bezzina*

²⁰ Fil-fatt jidher li l-ordnijiet saru bejn Ottubru tal-2001 u April tal-2002, f'paġġ. 69, 70 u 72 tal-proċess

²¹ Xhieda ta' Boris Arcidiacono 16.2.2006, f'paġġ. 128-9 tal-proċess

tal-azzjoni ta' tħassir tal-kuntratt ta' bejgħ u xiri maħsuba fl-artikolu 1390, u huwa l-element li jagħraf dik l-azzjoni mill-azzjoni estimatorja (*vel quanti minoris*), fejn ix-xerrej ikun qiegħed jippretendi biss it-tnaqqis fil-prezz u mhux it-tħassir tal-kuntratt. Minn dan l-aspett, l-għażla mogħtija lix-xerrej fl-artikolu 1390 tista' tixxiebah mal-għażla mogħtija lix-xerrej dwar il-garanzija tad-difetti mistura fil-ħaġa mixtrija, għalkemm iż-żewġ għamliet ta' azzjoni huma msejsin fuq kunċetti għal kollox differenti. Dwar dan, ingħad mill-Qrati tagħna li "*Fondamentali ... hu l-prinċipju li l-actio redhibitoria kienet timponi fuq il-kompratur 'li jagħti lura l-ħaġa' u ċjoe' r-restituzzjoni ta' l-oġġett mixtri mill-venditur u kontestwalment li 'jitlob ir-radd tal-prezz'. Il-liġi ma tippermetti allura l-ebda alternattiva oħra lill-kompratur li jagħżel li jaġixxi bl-azzjoni redibitorja. Fil-verita' allura l-kompratur ma kellux id-dritt li jibqa' jżomm l-oġġett f'idejh u li jirrilaxxjah biss lill-venditur meta dan iroddlu l-prezz tiegħu. Hu kellu l-obbligu li minnufih appena jirrifjuta l-oġġett mibjugħ għaliex ikun irriskontra d-difett latenti jagħti lura l-ħaġa lill-venditur*"²². Dan it-tagħlim jgħodd ukoll fejn l-azzjoni (jew l-eċċezzjoni) tkun dwar ħaġa mressqa mill-bejjiegħ li ma tkunx tal-kwalita' miftehma²³;

Illi l-ħarsien ta' dan l-obbligu tax-xerrej (ladarba jkun għażel li ma jridx l-oġġett) jaf il-ħtieġa tiegħu għall-fatt li l-effett tal-azzjoni redibitorja huwa wieħed li jħassar in-negozju u li jerga' jqiegħed lill-partijiet fl-istess qagħda li kienu qabel intlaħaq il-ftehim²⁴. Dan jingħad għaliex l-oġġett ikun irid jintradd lura fl-istess kundizzjoni u stat (ukoll jekk diġa' milqut b'difett jew nuqqas) li kien meta ntlaħaq il-ftehim. Għalhekk, jekk kemm-il darba l-ħaġa ddum f'idejn ix-xerrej u tilħaq titgħarraq, ma jkunx jista' jintlaħaq l-għan tar-rexissjoni. Dan jingħad b'qawwa akbar jekk it-tgħarriq iseññ bil-fatt tal-imġiba tax-xerrej²⁵, bħalma jirriżulta li ġara wkoll f'dan il-każ²⁶;

²² App. Ċiv. 6.10.2000 fil-kawża fl-ismijiet *Busietta noe vs Borġ Cardona et noe* (Kollez. Vol: LXXXIV.ii.1085)

²³ App. Ċiv. 28.1.2005 fil-kawża fl-ismijiet *L & D Attard Co. Ltd. vs Eurometal Co. Ltd.*

²⁴ Art. 1209(1) tal-Kap 16

²⁵ Ricci *Diritto Civile*. Vol VII, par 183; u Borsari *Commentario del Codice Civile Italiano* Vol IV.

²⁶ Xhieda ta' Maurice Buġeja 31.5.2006, f'pag. 152 tal-proċess

Illi meta wieħed iqis dawn il-kunsiderazzjonijiet kollha u japplikahom għall-każ li għandna quddiemna, għandu joħroġ ċar li l-kumpannija mħarrka ma ħarsitx b'mod xieraq dak li kien mistenni minnha fil-liġi biex jistħoqqilha żżomm lill-kumpannija attriċi milli tippretendi l-ħlas. Billi baqgħet tinsisti li l-kumpannija attriċi tħallas l-ispejjeż tal-ġarr tal-kunsinna rifjutata, il-kumpannija mħarrka tefgħet il-ġebbla fuq saqajha, għaliex tellfet lilha nnifisha milli tressaq b'suċċess l-eċċezzjoni li biha setgħet tilqa' għat-talbiet tal-bejjiegħ għall-ħlas. Li kieku bagħtet lura (imqar jekk bi spejjeż tagħha) lill-attriċi l-kunsinna ta' xfar li ma riditx taċċetta, kienet tkun f'qagħda li titlob id-danni talli l-ħaġa li ntbagħhtilha ma kinitx tal-kwalita' miftehma, liema danni kienu jgħoddu fihom kull nefqa li tkun għamlet biex bagħtet il-kunsinna lura għand il-bejjiegħa. Għaliex għandu jingħad li f'każ li l-ħaġa miġjuba lix-xerrej mill-bejjiegħ ma tkunx taqbel ma' dak li kienu ftehma, ix-xerrej ma jistax jibqa' jżomm l-oġġett mixtri, u jagħmel uzu minnu wkoll jekk għal żmien qasir, u mbagħad, meta jintalab iħallas il-prezz, jippretendi li jkun sofra d-danni²⁷;

Illi minbarra dawn il-konsiderazzjonijiet, jitqajjem il-punt dwar kemm tista' l-kumpannija mħarrka tqanqal il-kwestjoni tal-inadempiment min-naħa tal-kumpannija attriċi meta x-xfar li minnhom tilminta ma kinux jagħmlu parti mill-ebda waħda mill-kunsinni mertu tal-azzjoni attriċi. Jista' jagħti l-każ li, minħabba li dwar l-azzjoni rikonvenzjonali l-liġi²⁸ titkellem dwar l-istess fatt jew kuntratt li minnu titnissel it-talba, jew għal kull pretensjoni li timmira li twaqqqa' dik attriċi, il-kumpannija mħarrka taħseb li dan l-ilment jista' jitqajjem f'din l-istanza wkoll. Iżda l-Qorti hija tal-fehma li jekk jintwera li l-obbligazzjoni li dwarha qam l-ilment kienet waħda kompletata, bil-kunsinna u bil-ħlas tal-korrispettiv, ma jkunx la xieraq u lanqas permess mil-liġi li tali obbligazzjoni terġa' tinfetaħ fis-sura ta' kwestjoni li timmira li tolqot obbligazzjoni suċċessiva (mqar jekk bejn l-istess partijiet) li dwarha ma jkun hemm l-ebda kwestjoni. Jidher li l-kumpannija mħarrka tistqarr dan kollu, meta x-xhud Maurice Buġeja jgħid li l-kumpannija mħarrka żammet il-ħlas tal-fatturi

²⁷ App. Inf. 9.2.2005 fil-kawża fl-ismijiet *M.A.S. Communications Ltd. vs Metco Ltd.*

²⁸ Art. 396 tal-Kap 12

mertu ta' din il-kawża bħala “rahan” għall-kwestjoni tax-xfar;

Illi, fl-añharnett u lil hinn mill-kunsiderazzjonijiet magħmulin aktar qabel, jibqa' l-kwestjoni tad-danni allegati mill-kumpanija mħarrka. Ukoll kieku wieħed kellu jsib li l-kumpanija mħarrka kien jistħoqqilha tippretendi l-kumpens għad-danni, jirriżulta li l-kumpanija mħarrka naqset għal kollox li tissostanzja dik il-pretensjoni tagħha. Il-kontijiet li wegħdet li tesebixxi fl-għeluq tal-provi tagħha baqgħu ma tressqu qatt. L-ispejjeż tal-investment fil-makkinarju Ġermaniż li, skond Boris Arcidiacono, inxtara apposta biex tkun tista' titħaddem il-linja ta' assemblaġġ u muntaġġ tal-għamara speċjalizzata għall-uffiċċji, jingħad li lañqu l-ħmistax-il elf lira Maltija (Lm 15,000), iżda minkejja kull wegħda, ma ġiex sostanzjat. Minbarra dan, lanqas ma ntwera – anzi ntwera l-kuntrarju²⁹ – li l-imsemmi makkinarju seta' jintuża biss u esklussivament għal dik il-linja ta' għamara. Il-kumpanija mħarrka ma tagħmilx biss dik l-għamla ta' għamara³⁰. Lanqas ma ntwera li x-xfar il-“godda” ma setgħux jitwañħlu bil-makkinarju diġa' mixtri³¹ Il-prova tad-dannu trid issir minn min jallega li ġarrab il-ħsara u mhux minn min huwa mixli li ikkawżaha;

Illi mbagħad, huwa wkoll prinċipju ewlieni fil-qasam tad-dritt dwar il-ħtija kawżata b'nuqqas ta' ħaddieħor li l-parti danneġġata trid turi li għamlet ħilitha biex tnaqqas il-ħsara li tkun ġarrbet. Il-Qorti jidhrilha li l-kumpanija mħarrka, ukoll kieku kellha l-jedd li tippretendi l-kumpens għad-danni, naqset li tagħmel dan fi grad sostanzjali. Dan qiegħed jingħad għaliex il-kumpanija mħarrka kienet ingħatat tagħrif dwar mnejn setgħet tikseb ix-xfar li dehrilha li tabilfors kellha tuża. Dan it-tagħrif preċiż ingħatalha mill-kumpanija COM S.p.A. innifisha sa minn Mejju tal-2002³². Għalkemm jissemma³³ li l-kumpanija mħarrka kienet għamlet kuntatti mad-ditta Portugiża riferuta mill-kumpanija attriċi, ma ngħatat l-ebda twegiba

²⁹ Xhieda ta' Boris Arcidiacono 16.2.2006, f'paġġ. 139-140 tal-proċess

³⁰ Xhieda ta' Maurice Bugeja 31.5.2006, f'paġ. 151 tal-proċess

³¹ Xhieda ta' Michele Serafini 16.2.2006, f'paġġ. 107-9 tal-proċess

³² Dok f'paġ. 64 tal-proċess

³³ Xhieda ta' Marurice Bugeja 31.5.2006, f'paġġ. 153-5 tal-proċess

koerenti għaliex ix-xiri tax-xfar ma tkomplexx jew x'kienet tassew ir-raġuni li dan twaqqaf³⁴;

Illi wieħed isibha bi kbira biex jifhem kif, għall-ħabba bżar il-kumpannija mħarrka għażlet li ttlef il-borma, billi waqqfet il-produzzjoni kollha tal-għamara biex ma tiksibx l-ixfar li riedet mingħand kumpannija oħra li kienet għadha tagħmilhom. Il-kumpannija mħarrka baqgħet tisħaq li l-kumpannija attriċi ma kellha l-ebda jedd li taqbad u twaqqaf il-provvisti tagħha mingħand terzi. Baqgħet tiddikjara wkoll li hija kienet qegħda taħdem b'licenza mingħand il-kumpannija attriċi u allura kien jaqa' fuq din li tara x'tagħmel biex tibqa' tiksbilha x-xfar bħal dawk li kienet tibgħatilha qabel. Il-klawsola tmienja (8) tal-kundizzjonijiet tal-kunsinna³⁵ tmieri dan kollu;

Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u tiddikjara li l-kumpannija mħarrka hija debitori tal-kumpannija barranija attriċi fis-somma ta' sebgħa u tletin elf sitt mija u disgħa u ħamsin ewro u sitta u għoxrin ewro-ċenteżmi (€ 37,659.26) ekwivalenti għal sittax-il elf tliet mija u żewġ liri Maltin (Lm 16,302) import ta' kunsinni ta' merkanzija mibjugħa u konsenjata lill-istess kumpannija mħarrka;

Tiċħad l-eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka bħala mhux mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt;

Tiċħad it-talbiet rikonvenzjonali tal-kumpannija mħarrka u dan billi l-pretensjoni tal-kumpannija mħarrka dwar id-danni mġarrba la tirriżulta pruvata u lanqas imwettqa;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u tikkundanna lill-kumpannija mħarrka tħallasha s-somma ta' € 37,659.26, kif fuq ingħad, flimkien mal-imgħax legali fuq l-imsemmija somma b'effett mid-data ta' kull fattura sal-jum tal-ħlas effettiv; u

---

³⁴ Xhieda ta' Boris Arcidiacono 31.5.2006, f'pag. 157 tal-proċess

³⁵ Paġġ. 50 u 54 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Tordna wkoll lill-kumpannija m'harrka **tħallas l-ispejjeż kollha tal-kawża.**

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----